

22Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра хімії та фармації

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної програми
«Фармація»

_____ Сергій КОВАЛЬОВ

« _____ » _____ 20__ р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова вченої ради медичного
факультету №1

_____ Микола РЯБУШКО

Протокол від _____ 20__ р. №_

СИЛАБУС

Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова дисципліна

(дисципліна нормативна/ вибіркова)

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність

другий (магістрський) рівень вищої освіти
22 «Охорона здоров'я»
226 «Фармація, промислова фармація»

кваліфікація освітня

магістр фармації

освітньо-професійна програма
форма навчання

«Фармація»
очна

курс(и) та семестр(и) вивчення

2курс, III семестр

навчальної дисципліни

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри хімії та фармації

Зав. кафедри _____ Сергій КОВАЛЬОВ

Протокол від _____ 20__ №_

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, вчене звання	Власенко Наталія Олександрівна, к.фарм.н., викладач
Профайл викладача (викладачів)	https://med-chemistry.pdmu.edu.ua/ team
Контактний телефон	(0532) 56-20-59
E-mail:	medchemistry@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті університету	https://med-chemistry.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни (модуля)

Кількість кредитів / годин – 3/90, із них:

Лекції (год.) – 0;

Практичні (семінарські) заняття (год.) – 30;

Самостійна робота (год.) – 60;

Вид контролю залік

Політика навчальної дисципліни

Шановні здобувачі вищої освіти! Кафедра хімії та фармації вибудовує політику навчальної дисципліни з урахуванням норм законодавства України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статуту Полтавського державного медичного університету та наступних Положень:

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті.

Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету.

Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

Положення про організацію самостійної роботи студентів в Полтавському державному медичному університеті.

З вищезазначеними Положеннями можна детально ознайомитися за посиланням:

<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>

Загально-обов'язкові вимоги до здобувачів освіти: виконання графіку навчального процесу та вимог навчального плану, обов'язкове відвідування всіх видів занять (неприпустимість пропусків, запізнь); дотримання правил поведінки на заняттях (брати активну участь при розгляді теми, вимикати телефон під час занять, дотримуватись правил техніки безпеки та культури поведінки); підготовка до практичних занять (написання в зошиті медичних рецептів, фармакологічної характеристики лікарських препаратів, вирішення тестових завдань за темою заняття), глибоке та всебічне оволодіння знаннями та навичками з дисципліни.

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/88o0ZHjaf3yP9IvQe51EoRkqhGn3UWlob7oh41np.pdf

Викладачі кафедри оцінюють результати навчання прозоро та відкрито. Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтеся рекомендаціями Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/DDgFa7zhzJAcNHnKamWyKPDd1P2msJNfrEAv36Bu.pdf

Шановні здобувачі освіти! Наша кафедра активно впроваджує технології дистанційного навчання, які є актуальними в умовах карантину і військових дій, та керується Положенням про дистанційну форму навчання в Полтавському державному медичному університеті, синхронні заняття проводяться в Zoom, асинхронні – Googleclass room.
https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/03JNND8Ilh5H8KhDdFbMIJPEIQnAzB7UNwxCvRGy.pdf

Кафедра заохочує здобувачів вищої освіти додатковими балами за участь у науково-дослідницькій роботі.

Кафедра визнає результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету
https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Naj27POg8c3ZiBAbT1czec3PYWQqO6YDuB7I2qq2.pdf

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма з навчальної дисципліни «Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії» складена для підготовки здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація», освітньо-професійна програма «Фармація».

Дисципліна «Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії» є вибірковою компонентою освітньо-професійної програми. Її вивчення передбачає засвоєння питань, пов'язаних з виникненням та попередженням сучасних хвороб цивілізації, зокрема наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, які становлять реальну загрозу безпеці окремих людей та суспільству в цілому. Дисципліна «Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії» є дисципліною прикладного характеру і її вивчення дозволяє оволодіти навиками діагностики токсикоманії і наркоманії, її видами та знанням організації наркологічної допомоги населенню. Дисципліна складається із вивчення та засвоєння поширення токсикоманії, наркоманії, алкоголізму та їх наслідків, системи організації наркологічної допомоги населенню, класів і видів наркоманії та токсикоманії, полінаркоманії та психотичних станів, профілактики, лікування даного захворювання. Предметом вивчення також є засвоєння основних груп речовин, які зумовлюють виникнення токсикоманії, методів діагностики та надання першої долікарської допомоги при токсичних проявах.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити

Навчальна дисципліна базується на вивченні філософії, медичної етики та деонтології, латинської мови з основами фармацевтичної термінології, першої долікарської допомоги, фармакології, нормальної, патологічної фізіології, загальної, органічної, неорганічної хімії, фармакогнозії, ботаніки та інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити

Навчальна дисципліна «Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії» разом з іншими фармацевтичними дисциплінами та суспільними науками відіграє надзвичайно важливу роль у вивченні органічної хімії, біохімії, фармацевтичної ботаніки, фармакології, фармакогнозії, організації та економіки фармації, токсикологічної, фармацевтичної хімії.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни є засвоєння студентами основ організації наркологічної служби в Україні та країнах Європи та вивчення основних груп фармацевтичних препаратів і речовин побутової хімії, зловживання якими стає причиною токсикоманії; оволодіння практичними навичками діагностики симптомів отруєння; надання першої невідкладної допомоги при зловживанні токсикоманічними

речовинами; формування умінь та навичок проведення інформаційної роботи у практичній діяльності стосовно шкідливого впливу токсикоманічних речовин на здоров'я людини.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії» є: вивчення соціальних, фізіологічних і психологічних факторів, які є ведучими при етіології токсикоманії, наркоманії та алкоголізмі, пошук раціональних прийомів і методів профілактики та лікування, аналіз причин смертності, викликаних наркотичними та токсикоманічними речовинами; аналіз поширення токсикоманії, наркоманії та алкоголізму серед населення різних вікових груп; планування та організація наркологічної допомоги (інформування) населенню.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

- інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі, практичні проблеми в галузі фармації в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів фармацевтичного аналізу, що передбачають проведення хімічних, біофармацевтичних, фізико-хімічних, біологічних та ін. досліджень та/або використання інформаційних технологій інтегрування знань, критично осмислювати та вирішувати складні завдання, формулювати міркування за наявності неповної інформації, коректно і зрозуміло доносити знання та думки до фахової і не фахової аудиторії.

- загальні:

1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
4. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

- спеціальні (фахові, предметні):

1. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.
2. Здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати дані, необхідні для професійної діяльності, здійснення досліджень та реалізації інноваційних проєктів у сфері фармації.
3. Здатність розв'язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
4. Здатність організовувати, забезпечувати і проводити інформування серед населення, щодо впливу токсикоманії на організм людини, її психічну поведінку;
5. Здатність до випробовування, проведення фармацевтичного дослідження та методів контролю лікарських засобів, які стають причиною виникнення токсикоманії;
6. Здатність до знання переліку фармацевтичних препаратів, що зумовлюють токсикоманію;
7. Здатність здійснювати розробку методик контролю фармацевтичних субстанцій, розчинників та інших сполук, що стають причиною виникнення токсикоманії;
8. Здатність надавати першу допомогу при отруєнні фармацевтичними субстанціями;
9. Здатність планувати та організовувати наркологічну допомогу населенню.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

1. Знати основні положення щодо організації наркологічної допомоги населенню.
2. Знати фази абстинентного синдрому та інтоксикації.
3. Знати наслідки зловживання токсикоманічними речовинами.
4. Знати психічні, поведінкові та соматоневрологічні розлади при токсикоманії і політоксикоманії.
5. Знати сполуки, що стають причиною токсикоманії, їх фізико-хімічні властивості.

вміти:

1. Використовувати набуті знання та практичні навички в сфері професійної діяльності;
2. Проводити профілактичне інформування населення стосовно шкідливості алкоголізму, тютюнопаління, різних видів токсикоманії.
3. Трактувати основні принципи санітарно-просвітницької роботи.
4. Надавати першу допомогу при наркотичних та токсикоманічних отруєннях.
5. Самостійно працювати з навчальною, довідниковою літературою та інтернет-ресурсами.
6. Застосовувати фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії при вивченні профільних дисциплін.

Структура навчальної дисципліни

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усьо-го	у тому числі		
		Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5
Модуль 1. Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії				
Змістовий модуль 1. Загальні питання проявів залежностей від нехімічних та психоактивних речовин.	36	-	12	24
Тема 1. Предмет, завдання, цілі дисципліни. Термінологія в наркології, класифікація наркотичних і психоактивних речовин, класифікація токсикоманії, загальні принципи діагностики, лікування та профілактики наркоманії і токсикоманії.			2	4
Тема 2. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики тютюнопаління.			2	4
Тема 3. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики алкоголізму.			2	4
Тема 4. Адикції нехімічного походження.			2	4
Тема 5. Клінічні прояви та особливості перебігу наркоманії. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків.			2	4

Тема 6. Клінічні прояви та особливості перебігу токсикоманії. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків.			2	4
Змістовни модуль 2. Окремі випадки різноманітних зловживань.	54	-	18	36
Тема 7. Зловживання спричинені похідними барбітурової кислоти, препаратами бензодіазепінового ряду.			2	4
Тема 8. Зловживання холінолітичними, атропіноумісними, протипаркінсонічними, лікарськими засобами та антигістамінними препаратами.			2	4
Тема 9. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні психотропних препаратів та залежності від них.			2	4
Тема 10. Токсикоманія, спричинена зловживанням кофеїну.			2	4
Тема 11. Токсикоманія, спричинена інгалянтами.			2	4
Тема 12. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них. Дисоціативні психоактивні речовини.			2	4
Тема 13. Наркоманії, спричинені кустарно виготовленими препаратами ефедрину та ефедринумістними сумішами (ефедрова і первітинова наркоманії). Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання канабіноїдів і залежності від них. Зловживання препаратами коноплі.			2	4
Тема 14. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні опіатів та залежності від них. Опійна наркоманія. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання кокаїну і залежності від них. Кокаїнова наркоманія.			2	4
Тема 15. Полінаркоманія, політоксикоманія особливості формування і протікання. Ускладнення, допомога. Лікування і реабілітація осіб із різноманітними залежностями.			2	4
Разом	90		30	60

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість Годин
Модуль 1. Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії		
Змістовий модуль 1. Загальні питання проявів залежностей від нехімічних та психоактивних речовин.		
1.	Предмет, завдання, цілі дисципліни. Термінологія в наркології, класифікація наркотичних і психоактивних речовин, класифікація токсикоманії, загальні принципи діагностики, лікування та профілактики наркоманії і токсикоманії. Психічна, фізична залежність, абстиненція, толерантність, токсикологічна інтоксикація. Стадії наркоманії. Психоактивні сполуки. Закономірності перебігу та синдромологія залежності. Наркологічна допомога. Методи боротьби з наркоманією, токсикоманією.	2
2.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики тютюнопаління. Нікотин. Характеристика ніотинової залежності. Токсична дія. Симптоми отруєння. Негативний вплив на організм. Перша невідкладна допомога. Лікування і профілактика. Державна політика щодо боротьби з тютюнопалінням.	2
3.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики алкоголізму. Поняття та визначення. Алкоголь: хімічна і токсикологічна характеристика. Лікарські засоби, що містять алкоголь. Сурогати алкоголю. Показники токсичності основних спиртів. Різновиди етилового спирту. Біотрансформація етанолу. Отруєння. Алкоголізм, класифікація, стадії, допомога. Профілактика алкоголізму.	2
4.	Адикції нехімічного походження. Нехімічні адикції: загальна характеристика, діагностичні ознаки, види (гемблінг, комп'ютерна, ігрова залежності, сексуальна адикція, харчова залежність – порушення інстинкту травлення, трудового лізму, любовні адикції). Стадії розвитку, механізм виникнення, шляхи подолання.	2
5.	Клінічні прояви та особливості перебігу наркоманії. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків. Фізична і психічна залежність, розвиток абстиненції внаслідок припинення. Клінічна картина окремих форм наркоманії. Наркозалежність. Класифікація наркологічних захворювань. Види наркотиків. Причини виникнення і розвиток наркоманії. Діагностика. Лікування. Профілактика.	2
6.	Клінічні прояви та особливості перебігу токсикоманії. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків. Класифікація токсикоманій. Причини, за якими відбувається залучення в токсикоманію і розвиток стійкої залежності. Прояви токсикоманії. Клінічна картина та перебіг окремих форм. Наслідки токсикоманії. Лікування і профілактика.	2

Змістовни модуль 2. Окремі випадки різноманітних зловживань.		
7.	Зловживання спричинені похідними барбітурової кислоти, препаратами бензодіазепінового ряду. Снодійні, транквілізатори, механізм їх дії на організм. Фармакокінетика, властивості, гостра інтоксикація, наслідки зловживання, клінічна картина токсикоманії, абстинентний синдром.	2
8.	Зловживання холінолітичними, атропіноумісними, протипаркінсонічними, лікарськими засобами та антигістамінними препаратами. Основні препарати (циклодол, атропін, дімедрол та інші), механізм дії, наслідки зловживання.	2
9.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні психотропних препаратів та залежності від них. Зловживання психостимуляторами, антидепресантами, нейрореплетиками. Механізм дії, хронічна інтоксикація препаратами і її наслідки	2
10.	Токсикоманія, спричинена зловживанням кофеїну. Вміст кофеїну у напоях, продуктах та медикаментах. Механізм дії, вплив на організм, наслідки хронічної інтоксикації кофеїном.	2
11.	Токсикоманія, спричинена інгалянтами. Зловживання леткими речовинами. Класифікація летких розчинників, які застосовуються шляхом інгаляції. Продукти і товари, що містять компоненти летких органічних сполук (клеї, аерозолі, плямовивідники, запальнички, засоби для знежирення, рідини для зняття лаку, розчинники, фарби, лаки, бензин, коректори, маркери, амлінітрил), їх склад. Механізм дії на організм, фармакокінетика. Наслідки зловживання та інтоксикації.	2
12.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них. Дисоціативні психоактивні речовини. Амфетамін – фізико-хімічні властивості. Характеристика галюциногенів. Токсична дія, основні метаболіти. Невідкладна допомога. ЛСД, псилоцин, фенциклідин, кетамін. Історія використання, способи застосування ЛСД. Фенциклідин – історія вживання, дія на організм, токсикокінетика. Кетамін – зловживання кетаміном, токсикокінетика, фази отруєння.	2
13.	Наркоманії, спричинені кустарно виготовленими препаратами ефедрину та ефедринумістними сумішами (ефедрова і первітинова наркоманії). Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання канабіноїдів і залежності від них. Зловживання препаратами коноплі. Історія вживання канабіноїдів. Хімічний склад канабіноїдів. Некласичні канабіноїди. Характеристика природних канабіноїдів: маріхуана, гашиш, гашишна олія, банг, ганжа, сінсемілла, курильні суміші (спайси). Застосування канабіноїдів у медицині. Ознаки споживання. Методи лікування та профілактики.	2

14.	Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні опіатів та залежності від них. Опійна наркоманія. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики вживання кокаїну і залежності від них. Кокаїнова наркоманія. Загальна характеристика. Дія на організм. Наслідки регулярного прийому. Абстинентний синдром. Способи вживання. Перша допомога. Антидотна терапія. Профілактика отруєнь. Характеристика окремих представників. Історія вживання кокаїну, властивості. Токсична дія на організм людини. Ознаки споживання. Симптоматика відміни. Методи лікування і профілактики кокаїнової залежності.	2
15.	Полінаркоманія, політоксикоманія особливості формування і протікання. Ускладнення, допомога. Лікування і реабілітація осіб із різноманітними залежностями. Дизайнерські наркотики. Причини розвитку полінаркоманії, політоксикоманії. Ускладнення токсикоманії. Токсикоманія ускладнена алкоголізмом. Особливості формування токсикоманії у осіб з психічними розладами. Трансформації видів наркоманії та токсикоманії. Особливості формування і протікання. Особливості станів відміни. Причини розвитку, особливості протікання. Трансформування видів наркоманії і токсикоманії. Особливості станів відміни. Кримінальна відповідальність за злочин і сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.	2
	Разом	30

Самостійна робота

№ п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних і дистанційних занять	60
	Разом	60

Індивідуальні завдання

1. Підготовка презентації у форматі PowerPoint за окремими питаннями теми.
2. Бібліографічний пошук з теми заняття (10 та більше джерел з тезами).
3. Підготовка огляду наукової літератури за темами, що вивчаються.
4. Робота в студентській науковій групі кафедри та доповідь на науково-практичних конференціях.

9. Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до заліку.

Модуль 1. Фармацевтичні основи токсикоманії та наркоманії.

Змістовий модуль 1. Загальні питання проявів залежностей від нехімічних та психоактивних речовин.

1. Предмет, завдання та цілі дисципліни.
2. Формування залежностей і причини їх виникнення.
3. Хімічні залежності (від наркотичних засобів, ліків, алкоголю).
4. Закономірності перебігу та синдромологія залежностей.
5. Чинники, що сприяють виникненню адиктивної поведінки (біологічні, психологічні, соціальні).
6. Етапи формування залежностей.
7. Вплив наркотиків на складові мозку.
8. Характерні ознаки синдрому залежності від психоактивних речовин.

9. Фактори ризику, що впливають на формування залежності (біологічні, соціальні, еволюційні).
10. Класифікація наркотичних та психоактивних речовин.
11. Етапи розвитку наркозалежності.
12. Принципи державної наркополітики.
13. Фізична і психічна залежність, розвиток абстиненції внаслідок припинення.
14. Клінічна картина окремих форм наркоманії. Наркозалежність.
15. Класифікація наркологічних захворювань. Види наркотиків.
16. Підходи до лікування. Ключові правила лікування наркотичної залежності.
17. Причини виникнення і розвиток наркоманії. Діагностика. Лікування. Профілактика.
18. Психологічна та фізіологічна залежність від тютюнопаління.
19. Три стадії ніотинової залежності.
20. Тест Фагерстрема на залежність від куріння.
21. Лікування і профілактика ніотинової залежності.
22. Симптоми та ознаки алкогольної залежності.
23. Лікарські засоби, що містять алкоголь. Сурогати алкоголью.
24. Показники токсичності основних спиртів. Різновиди етилового спирту.
25. Біотрансформація етанолу.
26. Алкогользм: причини виникнення та методи лікування.
27. Види алкогользму.
28. Стадії алкогользму. Відмінності та чим небезпечні.
29. Жіночий алкогользм.
30. Дитячий та підлітковий алкогользм.
31. Алкогользм: причини, наслідки, запобігання.
32. Негативний вплив алкоголью та тютюну на розвиток плоду.
33. Види токсикоманії.
34. Причини токсикоманії.
35. Наслідки токсикоманії.
36. Токсикоманія: залежність серед дітей та підлітків.
37. Токсикоманія як вид девіантної поведінки.
38. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання речовин, які не внесені в державний перелік наркотиків.
39. Класифікація токсикоманій.
40. Клінічні прояви та особливості перебігу токсикоманії.
41. Причини, за якими відбувається залучення в токсикоманію і розвиток стійкої залежності.
42. Лікування токсикоманії, виведення токсичних речовин.
43. Прояви токсикоманії. Клінічна картина та перебіг окремих форм.
44. Наслідки токсикоманії. Лікування і профілактика.
45. Профілактика алкогользму, наркоманії, токсикоманії.
46. Перша невідкладна допомога при гострих станах пов'язаних з отруєннями та передозуванням.
47. Як зрозуміти, що близький став залежним?
48. Нехімічні залежності (психологічні, поведінкові).
49. Харчова залежність – порушення інстинкту травлення.
50. Трудоголізм.
51. Сексуальна та любовні адикції.
52. Інтернет-залежність та її корені.
53. Залежність від соціальних мереж.
54. Ігрова залежність, її прояви та наслідки, методики лікування.
55. Вплив ігрової та інтернет-залежностей на сон та психічне здоров'я.
56. Попередження ігрової залежності у суспільстві.
57. Стадії розвитку нехімічних залежностей, механізм виникнення, шляхи подолання.

Змістовни модуль 2. Окремі випадки різноманітних злоупживань.

1. Снодійні засоби, механізм їх дії на організм. Фармакокінетика, властивості, гостра інтоксикація, наслідки зловживання, клінічна картина токсикоманії, абстинентний синдром.
2. Транквілізатори, механізм їх дії на організм. Фармакокінетика, властивості, гостра інтоксикація, наслідки зловживання, клінічна картина токсикоманії, абстинентний синдром.
3. Зловживання холінолітичними засобами, механізм дії, наслідки.
4. Зловживання атропіноумісними засобами, механізм дії, наслідки.
5. Зловживання антигістамінними препаратами, механізм дії, наслідки.
6. Зловживання психостимуляторами, механізм дії, наслідки.
7. Зловживання антидепресантами, механізм дії, наслідки.
8. Зловживання нейролептиками, механізм дії, наслідки.
9. Зловживання кофеїном, механізм дії, наслідки.
10. Зловживання леткими речовинами. Класифікація летких розчинників.
11. Вдихання токсичних речовин (клеї, аерозолі), механізм дії, наслідки.
12. Вдихання токсичних речовин (засоби для знежирення, рідини для зняття лаку), механізм дії, наслідки.
13. Вдихання токсичних речовин (плямовивідники, запальнички), механізм дії, наслідки.
14. Вдихання токсичних речовин (розчинники, фарби, лаки, бензин), механізм дії, наслідки.
15. Вдихання токсичних речовин (коректори, маркери, амлінітрит), механізм дії, наслідки.
16. Зловживання синтетичними анальгетиками, що не відносяться до наркотиків механізм дії, наслідки.
17. Зловживання галюциногенами, механізм дії, наслідки.
18. Зловживання амфетаміном, клінічні прояви, лікування.
19. Дисоціативні психоактивні речовини.
20. Зловживання препаратами ефедрину та ефедринумістними сумішами, механізм дії, наслідки.
21. Історія вживання канабіноїдів. Хімічний склад канабіноїдів.
22. Некласичні канабіноїди..
23. Характеристика природних канабіноїдів: маріхуана, гашиш, гашишна олія, банг, ганжа, сінсемілла, курильні суміші (спайси).
24. Застосування канабіноїдів у медицині.
25. Ознаки споживання канабіноїдів. Методи лікування та профілактики.
26. Вживанні опіатів та залежності від них. Опійна наркоманія.
27. Історія вживання кокаїну, властивості.
28. Токсична дія на організм людини, ознаки споживання, симптоматика відміни.
29. Методи лікування і профілактики кокаїнової залежності.
30. Дизайнерські наркотики.
31. Причини розвитку полінаркоманії, політоксикоманії.
32. Ускладнення токсикоманії. Токсикоманія ускладнена алкоголізмом.
33. Особливості формування токсикоманії у осіб з психічними розладами.
34. Трансформації видів наркоманії та токсикоманії. Особливості формування і протікання. Особливості станів відміни.
35. Лікування і реабілітація осіб із різноманітними залежностями. Трансформування видів наркоманії і токсикоманії. Причини розвитку, особливості протікання. Особливості станів відміни.
36. Кримінальна відповідальність за злочин і сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

10. Перелік практичних навичок до заліку.

1. Фармацевтичні аспекти тютюнопаніння.
2. Фармацевтичні аспекти алкоголізму.
3. Організація наркологічної допомоги в Україні.
4. Фармацевтичні аспекти вживання опіатів.
5. Фармацевтичні аспекти вживання канабіноїдів.
6. Фармацевтичні аспекти вживання психотропних лікарських засобів.
7. Вивчення видів рецептів і форм рецептурних бланків. Порядок здійснення контролю за обігом наркотичних (психотропних) лікарських засобів.
8. Принципи діагностики наркоманії, токсикоманії.
9. Перша допомога, методи детоксикації при отруєнні тютюном і алкоголем.
10. Перша долікарська допомога при отруєнні наркотичними речовинами.
11. Перша долікарська допомога при токсикоманії.
12. Методи лікування різноманітних залежностей.

11. Методи навчання

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- практичні (тематичні дискусії, мозковий штурм, круглий стіл, аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод), ділові ігри, презентації).

Методи контролю

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- програмований контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль;
- самооцінка.

Види контролю:

- попередній (вихідний);
- поточний;
- заключний.

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Система поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

При оцінюванні засвоєння кожної теми модуля студенту виставляється оцінка за 4-ри бальною (традиційною) шкалою з використанням розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів для дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичними вказівками для вивчення тем (таблиця 1).

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Оцінювання поточної навчальної діяльності здійснюється на кожному практичному занятті за відповідною темою. При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною традиційною шкалою.

Студент може перескладати теми, на разі незадовільної оцінки, на позитивну оцінку викладачу під час його консультацій (індивідуальної роботи зі студентами) не більше 3-х разів під час вивчення модулю, тим самим набрати кількість балів не меншу за мінімальну, щоб скласти залік.

Контроль самостійної роботи:

Оцінювання індивідуальної самостійної роботи (індивідуальних завдань): Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента (СРС) залежить від її обсягу і значимості, але не більше 20 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий контроль знань:

Результат навчання з дисципліни оцінюється за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) та багатобальною шкалою. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 200-бальною шкалою, відповідно до таблиці 2. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти з дисципліни – 200. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач вищої освіти – 122.

У разі виконання здобувачем освіти умов отримання заліку, науково-педагогічний працівник виставляє у відомість підсумкового семестрового контролю та індивідуальний навчальний план студента «зараховано» і кількість балів, яку набрав здобувач вищої освіти за дисципліну. Інформація про здобувачів освіти, які не отримали залік, з точним зазначенням причини вноситься до «Відомості підсумкового семестрового контролю» та до індивідуального навчального плану. Причини не отримання заліку можуть бути наступні:

а) здобувач вищої освіти має невідпрацьовані пропуски занять і (або) лекцій. Виставляється позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за підсумковий контроль»;

б) здобувач вищої освіти відвідав усі заняття (практичні, лекційні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допускається до заліку. Виставляється позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за підсумковий контроль»;

У випадку не складання заліку перескладання останнього здійснюється за графіком кафедри, який узгоджений з деканатом, але не частіше одного разу на день, до початку наступного навчального семестру.

Таблиця 2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен, та традиційній чотирьохбальній оцінці

Середній бал за поточну успішність (А)	Бали за поточну успішність з модуля (А 24)	Бали за ПМК з модуля (А16)	Бали за модуль та/або екзамен (А24 + А16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		

2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		
2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122		
3,05	73	50	123	Е	3 задовільно
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130		
3,3	79	53	132	D	
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142	C	4 добре
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160		
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	A	
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		

4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Цей вид підсумкового контролю не передбачає ніяких додаткових письмових робіт, опитування, чи тестування на останньому занятті. Залік отримують тільки ті здобувачі вищої освіти, що відвідали всі лекційні, практичні заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку), виконали всі вимоги, які передбачені робочою навчальною програмою і набрали конвертовану суму балів не меншу за мінімальну (122 бали).

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Календарно-тематичний план лекцій, тематичний план практичних занять.
3. Силабус.
4. Методичні розробки лекцій.
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття.
6. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання.
7. Методичні рекомендації для викладачів для проведення заняття.
8. Мультимедійні презентації лекцій.
9. Навчальна література, яка використовується при вивченні дисципліни.

14. Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ)

1. Психіатрія і наркологія: підручник / [Сонник Г.Т. та ін.]; за ред. О.К. Напрєєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 424 с.
2. Sadock B.J. Concise Textbook of Clinical Psychiatry: textbook, 3-rd ed. / B.J. Sadock, V.A. Sadock. – Philadelphia: Wolters Kluwer, 2008. – 738 p.

Допоміжна

1. Наркологія навчальний посібник / А. М. Скрипніков, О. К. Напрєєнко, Г. Т. Сонник. Тернопіль ТДМУ, 2008. 360 с.
2. Drugs of abuse a dea resource guide / Produced and published by drug enforcement Administration U.S. Department of Justice. 2017. 94 p.
3. Фармацевтичні аспекти тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії і токсикоманії: Навчальний посібник для студентів денної та заочної (дистанційної) форми навчання (дисципліна за вибором студента) / С. В. Баюрка, В. С. Бондар, С. А. Карпушина та ін. Х., 2017. 210 с.
4. Психіатрія і наркологія : підручник / В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, П86 В.А. Абрамов та ін. ; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. К.: ВСВ "Медицина", 2015. 512 с.
5. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М.Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. 3-є вид., випр. К. : ВСВ «Медицина», 2017. 424 с.
6. Фармакологія: підручник / І.В. Нековаль, Т.В. Казанюк. К.: ВСВ«Медицина», 2018. 552 с.
7. В. Д. Мішиєв, І.К. Сосін, М.О. Овчаренко, О.А. Єршова. Наркологія: актуальні питання./Львів: Медицина світу. 2010. 280с.
8. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). Харків: Видавництво «Колегіум». 2014. 1500 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Наркоманія та токсикоманія. Основи медичних знань та здорового способу життя – Підручник для студентів онлайн. <https://stud.com.ua>meditisina>narcom>
2. Сайт журналу «Фармацевт практик» - <https://fp.com.ua>
3. Офіційний сайт журналу «Провізор» - <https://www.provisor.com.ua> База даних "Законодавство України" - <https://zakon.rada.gov.ua/laws> Офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я - <https://www.who.int/ru/>
4. Офіційний сайт Державного експертного центру МОЗ України - <https://www.dec.gov.ua/>
5. Офіційний сайт фармацевтичної енциклопедії - <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/>

Розробники:

Професор закладу вищої освіти, д.фарм.н.

Сергій КЛОВАЛЬОВ

Доцент закладу вищої освіти, к.мед.н.

Наталія ДЕВ'ЯТКІНА

Викладач закладу вищої освіти, к.фарм.н.

Наталія ВЛАСЕНКО